

האיחוד

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

ראש השנה

כתבלו בספר זימים

היה זה באחד הימים, נסעתי במכונית, לפתע שמעתי קול ברמקול מאחורי "סובאר, תעצור בצד", התבוננתי מופתע במראה וראיתי ניידת משטרה מאחוריי, ליבי החסיר פעימה, "נתפסתי, מי יודע איזה עונש אקבל?!" השוטר ניגש אלי וצויה עלי להציג רישיונות "עברת עבירות תנועה פלונית..." תוך שהוא מפרטה בקולו הסמכותי התחלתי להתחנן "לא שמתי לב", "לא התכוונתי..."

ואז נתפסתי את עצמי וחשבתי מי תפס אותי בסך הכל? שוטר בשר ודם! ומה הוא יכול לעשות לכל היותר? קנס כספי, ואם אני לבית המשפט מה יכול לקרות לכל היותר? שלילה רישיון למספר חודשים ואני מפחד ומבקש רחמים... הרי בעוד כמה ימים יחול ראש השנה, יום הדין ובו כולנו "נתפס" ע"י השופט הגדול, מלך מלכי המלכים הקב"ה, והמשפט יהיה הרבה יותר חמור, ועל המאזנים לא מונח איזה קנס או שלילת רישיון.. אלא שלילת הפרנסה והצלחה הבריאות... או שלילת החיים עצמם ח"ו.

המשנה במסכת ראש השנה (טז, א) אומרת: בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרום. כל אחד ואחת מאתנו יעמוד למשפט על כל מעשיו במשך השנה החולפת, ותוצאות המשפט יבואו לידי ביטוי במשך השנה הבאה, פחד פחדים!!

מי מאתנו אינו זוכר איזו שנה עברנו? כמה אנשים כבר אינם איתנו היום?! אלו ניסיונות וקשיים עברו עלינו, במשך השנה החולפת? ברור לכולנו כי הם נגזרו בראש השנה תשע"ז!

סיפרה אשה לעיתון יתד נאמן בחודש כסלו תשע"ז שהתגלתה אצלה המחלה ואילו ידעה את אשר נגזר עליה בראש השנה תשע"ז היתה קורעת את השמים בתפילות, בכיות, צומות ותשובה בלב שלם.

כולנו זוכרים את חודש חשוון של השנה החולפת שנשבו רוחות עזות, את שריפות הענק שהשתוללו באזור חיפה וירושלים, אלפי אנשים נאלצו להתפנות מבתיהם מהשכונות הדרומיות של חיפה והיישובים הסמוכים ליער ירושלים ומאות בתים נשרפו, לו ידעו אנשים אלו את אשר נגזר עליהם בראש השנה תשע"ז ואת הצפוי להם חודש וחצי אח"כ היו קורעים את השמים בתפילותיהם ובתשובה מעומק ליבם.

אחים ואחיות יקרים! למה לחכות לאסונות ח"ו? כל אחד מאתנו הוא יוצר את "החדשות" של עצמו שיהיו במשך השנה הבאה עלינו ורק לטובה, על פי מעשיו- לכן נרבה בחסדים, מעשים טובים ומצוות, בתפילות מעומק הלב ובעשיית תשובה, שיקבעו היינו וידוי, חרטה על העבר וקבלה לעתיד ונהיה טובים יותר וראויים יותר... ויהי רצון שיתקבלו תפילותינו ברצון לפני אבינו שבשמיים ונזכה לשנה טובה ומבורכת אמן. כתיבה וחתימה טובה לכל בית ישראל.

התפילה לא שבה ריקם (מפי בעל המעשה לאיחוד)

נולדתי להורים קשיי יום בשכונת מצוקה. ימי ילדותי אינם זכורים לי לטובה כלל. עיקר סיפורי מתחיל מימי לימודי בישיבה הקטנה, נרשמתי לישיבה חדשה שקיבלה כל בחור בזרועות פתוחות. קיוויתי למצוא בישיבה קצת מהחום שהיה חסר לי בבית, אך תקוותי נכזבה. איך שהוא השתלכתי בחברה, לא הרגשתי אזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * שעות קיץ * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעלי"ט 5:53-8:55

כניסת רה"ש ראשון: 6:21	חצות יום: 12:34	כניסת רה"ש שני: 6:54
כניסת שבת: 6:18	יציאת שבת: 7:08	יציאת ש"ר ת"ת: 7:51

מעשה שהיה

ב. יש לאדם ללמוד בספרי מוסר בעשרת ימי תשובה ולחפש ולפשפש במעשיו ולבדוק את הטעון תיקון (הן בהלכה, הן במידות וכן בכל שאר הנושאים) ולשוב עליהם בתשובה גמורה. (ש"ע סי' תרג סעי' א ומשנה"כ ג) {ובכל יום משבוע זה יכוון לתקן את אשר חטא באותו היום בשבוע בכל השנה (חז"ע ימים נוראים עם ר"ט, משר"ב כי תרג כ"ה ב)} וכן ישתדל להרבות בתפילה, צדקה וכו' וצריך להדר ולדקדק בכשרות המזון בימים אלו יותר ממה שמקפידים כל השנה (מטה מפלים סי' תרג סי' ה).

ג. אם אפשר לרכוש ארבעת המינים בהידור גדול כבר לפני יום הכיפורים עדיף לעשות כן כדי להוסיף עוד זכויות (מטה מפלים סי' תרג סי' ה).

ד. מצוה על האשה להשתדל לקיים מצות "הפרשת חלה" בימים אלו (כה"ס ס"ק טו). וטוב להפריש פעם אחת בימים אלו שיעור של 1/48 מהעיסה לחלה אע"פ שכל השנה מפרישה כל שהוא [ז"א אם העיסה היא 1,560 גרם צריך להפריש 32.5 גר' וכיו"ב] [נכ"ח ס"ב שמיני סי' א].

ה. בעש"ת אומרים "אבינו מלכנו" בשחרית ומנחה אחרי "18" ומנהגנו לומר גם בשבת (אלא שמדלגים חטא ועוון), אם יש ברית בעש"ת אין אומרים וידוי ונפילת אפיים, אך אבינו מלכנו אומרים (ש"ע סי' תרג סעי' א כה"ס ס"ק ו-יא-יב הליכות עולם ח"ב עמ' רלג).

ו. בעש"ת אומרים "המלך הקדוש" במקום ה"א-ל הקדוש" ב- "18" ואם טעה או שהוא מסופק אם אמר או לא (ולא נזכר תוך כדי דיבור) חוזר לראש [לתחילת שמונה עשרה] והש"ץ שטעה חוזר ל"אתה קדוש" אבל בראש השנה ויוה"כ אם התפלל במחזור מילה במילה והוא מסופק אם אמר, לא יחזור שמסתמא אמר כהוגן (ש"ע סי' תקפג סעי' א כה"ס ס"ק י).

ז. בעש"ת אומרים "המלך המשפט" במקום "מלך אוהב צדקה ומשפט" בתפילת העמידה ואם טעה ואמר כהרגלו אם נזכר קודם שעקר רגליו ב"עושה שלום" חוזר ל"השיבה" ואם נזכר לאחר שעקר רגליו חוזר לתחילת שמונה עשרה (ס).

ח. בעש"ת מוסיפים בתפילת העמידה "זכרנו לחיים..", "מי כמוך..", "וכתוב לחיים טובים..", "ובספר חיים וברכה..", "עושה השלום.. ואם שכח אינו חוזר (ס).

הלכות ערב יום כיפור

א. אין אומרים וידוי ונפילת אפיים בתפילת שחרית ובתפילת מנחה בערב יו"כ (ש"ע סי' תרג ס"ב) אבל בסליחות שבאשמורת הבוקר אומרים וידוי ונפילת אפיים אפילו לאחר עלות השחר (קודם נץ החמה!) (ת.מ. סי' י ס"א, ילקוי ח"ה עמ' כא) וכן "אבינו מלכנו" (ס).

ב. מצוה להרבות בערב יו"כ באכילה ושתייה (ש"ע סי' תרג ס"א) [וימעט בלימוד לצורך זה (משנ"ב/א)] ולכתחילה צריך לקבוע לפחות סעודה אחת על פת (חז"ע עמ' רלג) [בין גברים, בין נשים, וגם מי שאינו מתכוון לצום בגלל חולי וכדו'] (ש"ע יב"א ח"א סי' לו) יש לאכול מאכלים קלים (ש"ע סי' תרג).

ג. המצטער הרבה בתענית של יום הכיפורים רשאי ליטול קודם הצום כדור הנקרא "קלי צום" כדי שלא ירגיש כ"כ בצער הנגרם ע"י התענית (חז"ע ימים נוראים עמ' רנו).

ד. מנהג יפה לטבול בערב יו"כ במקוה טהרה (ש"ע סי' תרג ס"ד) וטוב קודם תפילת מנחה (משנ"ב ס"ק יח) אך לא לפני שעה קודם חצות יום [חצות יום 12:31] (כה"ס ס"ק נב), ואם אינו יכול ישפוך על גופו 12.5 ליטר מים ואפשר במים חמים ע"י מקלחת (סי' תקפ"א ס"ק פה).

ה. סעודה מפסקת אוכלים חגיג וצריך לסיים לאכול ולשתות לכל המאוחר עד זמן הדלקת נרות, ויצחצח שיניו פן יבלע משהו משאריות המזון בצום (פעולת דליק לחיים פ"א).

ו. הנשים מברכות על הנרות: "להדליק נר של שבת ויום הכפורים" ובסיום ההדלקה תברך ברכת שהחיינו. (מאחר שברגע שתאמר "שהחיינו" כבר תחול עליה חובת היום ויהיה אסור לה להדליק) ויכולות שלא לברך "שהחיינו" ולצאת ידי חובה במה שישמעו בביה"כ לאחר כל נדרי. וצריכה לזכור לחלוץ את נעלי העור מרגליה קודם ההדלקה. (תורת מועדים סי' י, נא"ח ס"ט).

יש להדליק נר נשמה בערב יום הכיפורים כדי שבמוצאי יוה"כ יוכלו להבדיל עליו.
ז. נהגים לעשות "כפרות" בערב יו"כ, יש שעושים ע"י תרנגול לכל אחד מבני הבית ושוחטים אותו לכפרה (ש"ע יח"ד ח"ב סי' ע"א) ואפשר לקיים מנהג כפרות גם בכסף (שיסובבו המעות מעל ראשם) (מועדים כהלכה סי' כ"ד) ואת הכסף לפדיון כפרות (או מעות פדיון התרנגול השחוט) נותנים אח"כ לעניים. (ש"ע סי' תרג מהר"מ) אי אפשר לשלם מכספי מעשר (משנ"ב סי' תרג ס"א ו, כה"ס ס"ק כח).

ח. יש להיזהר להכין נרות שיהיו מסוגלים לדלוך עד שחוזרים מביה"כ בלילה, במידה ואף אחד מבני הבית לא נשאר בבית עד הלילה (משנ"ב סי' רכג ס"ק ג). [שידלקו לפחות עד 21:30].

קו פתוח לשאלות בענייני הצום ביום רביעי ז' בתשרי מ- 12:00-10:00 בבוקר ומ- 16:00-10:00 עם הרה"ג אלחנן פרץ שליט"א ורופא מנהל מחלקת נשים בב"ח בטל' 052-7191569, 052-7648638, 052-7183732

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 נא לא לעיין בתפילה דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

חשק בלימוד התורה, וכל עוד לא הפרעתי לאיש, אף אחד לא הפריע לי. אולם לא חשבתי שאפשר לחיות בדרך אחרת, עד שיום אחד קרה מה שקרה, וראש הישיבה נזף בי בחומרה רבה לעיני בחורי הישיבה, כל המרירות שהצטברה בקרבי במשך השנים פרצה החוצה, לא יכולתי לשאת את הבושה, ובצעד ילדותי פזיז זרקתי את הכיפה מראשי וברחתי "החוצה", היישר לזרועות הרחוב, בתקוה שאוכל למצוא את אושרי בחברת בני השכונה עימם גדלתי, שכן הם היחידים שנראו לי "מאושרים" באמת, חסרי עול ומשוחחרים מכל התחייבות [בעוד שהמציאות הכואבת הראתה לי שדווקא הם האומללים הגדולים ביותר] ומכאן הדרך לפריקת עול היתה קצרה. במשך תשע שנים תמימות ניסיתי למלא את הריקנות שבי בכל מיני עבירות. נראיתי מאושר, אך בתוך תוכי ידעתי שאני חי בשקר, לא חסכתי מעצמי בילויים ומסיבות, וכך מצאתי את עצמי די מהר מעורה בחברה מהמתרס השני. במשך שנים אלו חשתי שנאה לדת ולכל המשתמע ממנה. העברתי את חיי בדירות שכורות עם חברים מפוקפקים, עד לאותו יום כיפורים לפני כ-16 שנה, ישבתי ביום הקדוש על שפת הים, כשענני עשן הסגריה האחרונים עלו והיתמרו וסימלו במידת מה את חיי ההולכים ונמוגים בעשן, ודוקא אז מתוך שיא הטומאה הרגשתי לפתע רצון עז לבכות, וכך מצאתי את עצמי פורץ בבכי כשכל החברה מסביב מביטים עלי כמשוגע. לא היה אכפת לי, היה זה בכי על כל אותן השנים ששרפתי לריק, על אורח החיים הריקני בו בחרתי, על היום הקדוש שהולך וחומק מבין אצבעות ידי, באותם רגעים התגבשה בקרבי החלטה: "אני משנה כיוון ללא הרבה שהיות".

איני יודע מה גרם לנקודת מפנה זו, כנראה היו אלה תפילותיהם ודמעותיהם הרוותחות של חורי, או אולי זכות אבות שעמדה לי?!

השלכתי את הכל אחרי גווי, כלום לא עמד לנגד עיני, לא הידידים שהותרתי מאחור, לא הביילויים ושאר "ההנאות". רצתי לבית הכנסת הראשון שנקרה בדרכי, ומאז החל סיפור חזרתי בתשובה, נכנסתי לישיבה בה למדתי שנתיים בשקידה שלא היתה מביישת בחורים ותיקים, כעבור שנתיים זכיתי לבנות את ביתי, לקחתי על עצמי עבודה תורנית כדי לנסות ולכפר ולו במעט על חטאי, ובי"ה כיום נזקפים לזכותי פירות רבים. רבים מכירים את שמי ומעטים מודעים לסיפור המסתתר אחרי. אני קורא אליכם בחורים יקרים! כמי שעבר וחווה את הבלי העולם הזה על כל צורותיו והנאותיו, עד היום אני חש את מרירות חטאי, איני מסוגל לישון בלילות, רק התורה מסוגלת להרגיעני, נצלו את שנות חייכם היפות ואל תתנו להם לחמוק מתחת ידיכם!

הלכות ראש השנה

פינת ההלכה

עירוב תבשילין

א. יש להכין "עירוב תבשילין" בערב ראש השנה לפני החג (יום רביעי) כדי שיוכל לבשל מיום שישי (י"ט שני) לשבת (ש"ע ס"י תקנ"א) ולכתחילה זמנה עד שקיעת החמה (6:41) (מנ"ס ס"י רס ס"ק ג, חזו"ע י"ט עמ' רפג) מ"מ מי ששכח ולא הניח "עירוב תבשילין" ונזכר אחר שקיעת החמה בתוך זמן בין השמשות [עד 6:54] יניח "עירוב תבשילין" (הכמ"א ס"י תקנ"א ס"א) ויברך עליו (חזו"ע עמ' רפג, משנ"ב ס"י רסא ס"ק יא).

ב. מי ששכח להניח "עירוב תבשילין" ונזכר בבואו לבית הכנסת להתפלל מנחה בערב החג, אם יש שהות בידו ללכת לביתו בלי להפסיד מנחה, ישוב לביתו יעשה "עירוב תבשילין" ויחזור, ובשעת הדחק שאין שהות כזו יאמר את נוסח "עירוב התבשילין" ללא ברכה [הסיבה: ללא ברכה כי תבשיל העירוב לא לפניו אלא בביתו] כשהוא בבית הכנסת (חזו"ע עמ' רפג, פסקי תשובות ס"י תקנ"א ס"ה, שו"ת מנחת יצחק ח"ז ס"י טו) ויכול לעשות זאת עד סוף בין השמשות [כמבואר בסעיף הקודם]

והנוסח שאומר: "תבשיל פלוני שיש לי בביתי יהיה עירוב תבשילין ויהיה לי מותר לבשל, ולאפות ולהדליק הנר מיום טוב לשבת" ועל הצד היותר טוב יוסיף ויתנה ויאמר: "ואם לא יועיל ערובי על פי דין הנני סומך על עירוב רב העיר" (חזו"ע סס).

ג. אם שכח או נאנס ולא עשה "עירוב תבשילין" בערב ראש השנה ונכנס כבר ראש השנה יסמוך

בדיעבד על רב העיר שמערב לכל בני עירו (ש"ע סס ס"ז). [ואין צורך לשאול את רב העיר על כך] ויבשל על סמך זה מיום שישי לשבת, ואפילו הקרובים לפשיעה יכולים לסמוך על זה (חזו"ע עמ' רל-רלא, וילקו"י מועדים עמ' תק).

ד. יש להתפלל תפילות רה"ש בשמחה ובנעימה ואין לאדם לעורר עצמו לבכות ברה"ש, אבל מי שבכיה נופלת עליו בתפילה אינו צריך לעצור את הבכי, שקבלה בידיו מהאר"י ז"ל שבאותה שעה דנים אותו בשמים, והבוכה טוב שיעביר את הדמעות על מצחו לניקוי העוונות החקוקים במצחו (כה"ח ס"י תקפ"ב ס"ק ז).

ה. ישתדל כל אדם לקום ברה"ש עם עלות השחר [ולהתפלל במנין נץ] (תורת מועדים ס"י ז סח) ולכל הפחות ראוי להתעורר עם נץ החמה (4:33-6) בראש השנה, ואין נכון לישון ביום זה שהוא יום הדין [ומי שישן גם מזלו ישן]. ואחר חצות יום (12:34) יש להקל לישון כשראשו כבד עליו, ועדיף לישון מלדבר דברים בטלים. (סס, מועדים כהלכה ס"י ו ס"ז).

ו. לפני תפילת שחרית ישנה משהו (אבל אסור לאכול!) שלא ישאר בתענית עד חצות יום, אבל מותר לאכול עד כביצה (54 גר') מזונות ופת או פירות ושתיה ללא הגבלה, אחרי שחרית לפני תקיעת שופר, לאחר שיעשו קידוש (ת"מ ס"י ה"כ"א, וילקו"י ח"ה עמ' נב).

ז. הירא את דבר ה' יקרא תהילים בזמן שמוכרים עליות וכו' ולא יאבד זמנו לבטלה בימים קדושים אלה וכו"ש שלא יפטט (לדוד אמת ס"י 3/3) וראוי לסיים פעמיים את התהילים ביום רה"ש שהם ביחד 300 פרקים כמנין כפר (שו"ת מלכאט שלמה לור"ח ס"י י).

ח. אסור להכין שום דבר מיום ראשון של רה"ש ליום השני ואפילו דבר שאינו מלאכה אלא רק טירחה סתם אסור כגון: הכנת השולחן וכדו' (ש"ע ס"י תק"ג ס"א, וילקו"י ה"הע).

ט. בקידוש ליל שני אומרים "שהחינו", ואם אפשר ישים פרי חדש או ילבש בגד חדש ויכוון לפטור אותם בשהחינו (ס"י תר ס"ב).

י. גם נשים צריכות להתפלל תפילת מוסף של ראש השנה (וילקו"י ח"ה עמ' קפז). נשים פטורות מסדר תשליך ועדיף שלא תשתתפה (וילקו"י ח"ה ע"מ יג).

יא. משעת הברכה של התקיעות ועד סוף חזרת העמידה של מוסף אסור לדבר (ש"ע ס"י תקנ"ב ס"ג) . יב. בשעת התקיעות חייב לשמוע את התקיעות מתחילתן עד סופן ויכוון לצאת ידי חובת המצווה, ובין סדר לסדר אפשר להרהר בלב את הוידיים שכתבו בסידורים אבל אין לאומרם בפה. (תורת מועדים ס"י ז ס"ה) בסיום התפילה אין לתקוע יותר בשופר (סס).

יג. אשה פטורה ממצות שופר משום שזו מצות עשה שהזמן גרמא (ש"ע ס"י תקפ"ט ס"ו) מ"מ נהגו הנשים להחמיר ולבוא לביה"כ ולשמוע (ואם תוקעים במיוחד לנשים לא יברכו). ואישה שנהגה לשמוע בכל שנה ונבצר ממנה השנה לשמוע אינה צריכה תהרה, אבל אם ברצונה לבטל מנהגה לגמרי צריכה התרת נדרים. (וינ"א ח"ב ס"י ז, תורת מועדים פ"ה ס"ח).

יד. אסור לחמם מים ביו"ט לרחוץ כל גופו (אבל חלק מגופו מותר) (ש"ע לור"ח ס"י תקיא ס"ב). **אבל במים קרים** (מועדים כהלכה ס"י כה ס"ד) או במים שהתחממו מערב יו"ט (ש"ע ס"ב) או **במים שהתחממו מהשמש בדוד שמש ביו"ט** (חזו"ע יו"ט עמ' מ"א-מ"ב ס"ב מעין טהרה עמ' קפ"ל) **מותר לרחוץ בהם כל גופו ביו"ט** (ש"ע ס"ב).

טו. העיקר בימי ראש השנה הוא לפשפש במעשיו ולבדוק במה עליו לשוב בתשובה וכל אדם שישב מעט במנוחה ויבחן עצמו היטב ימצא הרבה הלכות שעליו לתקן, וזהו עבודת היום לקבל על עצמו לשפר דרכיו ולהבא ולחפש עצות וגדרים.

טז. מצד הדין אין שום מניעה לקרוא מקרא שנים וואחד תרגום ביום שישי שהוא יו"ט [יום שני של רה"ש] (ש"ת מבשרת ליון ח"ה ס"י לה, חזו"ע שנת ח"ה עמ' שנט, שו"ת שמחת כהן לגר"מ הכהן ח"ב ס"י קוט) אבל לפי המקובלים לא יקרא ביום שישי שהוא יו"ט (נב"א"ח ס"ב פ' כז-כ"ט, מנחם חסיד"ל במחצית ברכה נק"ו אחרון ס"י קט ס"א, שו"ת מבשרת ליון סס, שו"ת ישראל עבדי ח"ה עמ' קעז, אור לליון לגר"צ אבא שאול ח"ג פ"יה ס"ב). ומנהגם לקרוא ביום השבת קודם סעודת שחרית (מבשרת ליון סס).

הלכות עשרת ימי תשובה

תחילת צום גדליה דחוי 5:16 (עלות השחר)

סיום הצום: 6:59 (בערב)

א. הקמים לסליחות בצום גדליה אסור להם לאכול אפילו קודם עלות השחר אלא אם כן היתנו קודם השינה שאינם מקבלים את התענית עד עלות השחר, ואסור אף לשתות בלי תנאי. ואם התנה מותר לו לאכול ולשתות עד עמוד השחר (ש"ע ס"י תקס"ד ס"א) [מי ששכח להתנות ואחרי שישן קם קודם עמוד השחר והרגיש צימאון, השותה יש לו על מה לסמוך ובפרט אם הוא רגיל לשתות לצמאון כל לילה] (חזו"ע עמ' יא). ואם התחיל לאכול בתוך חצי שעה לפני עמוד השחר אין לאכול סעודת קבע אלא פחות מכביצה (54 גר') לחם או מזונות, אבל שאר מאכלים מותר אפילו יותר (ש"ע ס"י פט משנ"ב:כו).